

30 let BEOSZ-a in 25 let sodelovanja z Zvezo slovenskih častnikov

Ob koncu lanskega leta nas je prijetno presenetilo vabilo madžarskega prijateljskega domoljubnega združenja BEOSZ-a (Državne zveze društev vojakov – sotovarišev) na praznovanje ob njihovi 30. obletnici ustanovitve. Naše sodelovanje sega v leto 1994, ko si je naša zveza – takrat delujoča pod imenom »Združenje slovenskih častnikov« – po vsebinskem preoblikovanju odpirala prostor za delovanje na mednarodnem področju. Upoštevali smo uveljavljene tradicije povezovanja nevladnih vojaških organizacij iz evropskih držav smo v prvem koraku poiskali stike z Evropskim vojaškim združenjem – EUROMIL. Pri tem smo bili deležni maksimalne podpore Ministrstva za obrambo Republike Slovenije, minister Janez Janša nam je omogočil vso potrebno logistiko in nam z dobrimi nasveti odpiral poglede za uveljavljanje potrebnih postopkov na tej poti.

Prve neposredne stike smo potem imeli na skupščini EUROMIL-a v Strasbourgu. V delegaciji ZSČ smo bili polkovnik Miha Butara kot predsednik, podpolkovnik Andrej Kocbek kot podpredsednik in podpolkovnik Bojan Potočnik kot predsednik komisije za mednarodne odnose. Kot predstavniki nove mlade evropske države smo poželi velike simpatije s strani vseh. Med vsemi obstoječimi članicami smo bili edini, ki smo v vojni z aktivnim bojnim delovanjem prispevali pri obrambi in uveljavljanju svoje domovine.

PODPORA BEOSZ-A SLOVENIJI NA POTI V EUROMIL

Na vse prisotne smo s tem naredili izredno spoštljiv vtis. To spoznanje je v veliki meri prispevalo k temu, da smo postali zelo resni kandidati za polnopravno članstvo v tej mednarodni organizaciji. Velika naklonjenost predsednika Jensa Rotbolla in drugih članov predsedstva je bila ob navedenem več kot očitna. Ob tem smo spletli vrsto konkretnih povezav s predstavniki drugih držav. Med vsemi je bilo v ospredju povezovanje s predsedujočimi Danci, zatem Nemci, Irci, Francozi, Nizozemci, Avstrijci, Belgijci, Italijani in drugimi predstavniki držav z dolgo demokratično tradicijo delovanja. Med tistimi s krajšim časom članstva, s katerimi smo ustvarjali nove povezave, so bili predstavniki madžarskega BEOSZ-a na čelu z njihovim predsednikom generalmajorjem Józsefom Kelemenom. Z njihove strani smo bili kot sosedje in branitelji domovine deležni posebno spoštljive pozornosti. Ob splošni naklonjenosti do naše mlade države Slovenije in ZSČ je na predlog predsednika EUROMIL-a sprejel odločitev, da nas prav Madžari na naslednji skupščini predlagajo za polnopravno članstvo. To smo lahko postali le na predlog ene od stalnih članic.

Na jesenskem zasedanju EUROMIL-a 21. oktobra 1994 v Lizboni na Portugalskem smo zahvaljujoč odlični predstavitvi svojega delovanja po izjemnih pojasnilih podpolkovnika Bojana Potočnika v angleškem in nemškem jeziku in najini natančni obrazložitvi ob podpori vseh članic in po uravnoteženem predlogu generala Józsefa Kelemana postali polnopravni člani, in to hitreje, kot se je to dogodilo kateri koli predstavnici drugih držav pred tem. Zanimivo je tudi to, da smo postali polnopravni člani iz teritorialno majhne Slovenije na istem zasedanju hkrati kot tudi nevladna veteranska vojaška organizacija iz velike Rusije. Utemeljitev podpore in učinkovite obrazložitve

pomena našega vključevanja s strani madžarskih prijateljev je ob naši odlični predstavitvi prispevala k temu, da smo z glasovi vseh prisotnih postali polnopravni člani hitreje kot katera koli organizacija pred tem.

KREPITEV MEDSEBOJNEGA SODELOVANJA

Ustvarjene prijateljske stike z BEOSZ-om (Državno zvezo društev vojakov – sotovarišev) smo zelo kmalu nadgradili. Sprejeli smo pobudo, da dobre odnose nadgradimo s podpisom Spora-

zuma o sodelovanju in zamisel izpeljali še isto leto. Na prvem delovnem srečanju po vstopu v polnopravno članstvo EUROMIL-a v Lendavi smo podrobneje spoznavali vsebine delovanja obeh zvez ter izkoristili priložnost za obravnavo predloga o sodelovanju in ga nekoliko kasneje v kraju Balatonkenese ob Blatnem jezeru – 21. 10. 1994 – tudi podpisali. S tem smo uveljavili in utrdili tesne vezi med nevladnimi vojaškimi zvezami dveh prijateljskih držav. Sporazum o sodelovanju je odpiral široke možnosti vzajemnega sodelovanja na podlagi lastnih statutarnih določil in statuta EUROMIL-a. Pri tem je bilo zelo pomembno, da sta obe zvezi pri svojem delu na ustrezen način sprejeli prostovoljno organiziranje poklicnih in upokojenih vojakov, povezovanje združenj, ustanovljenih na demokratičnih temeljih, ter koordiniranje svojega dela za dosego določenih ciljev. Za svojo nalogo sta združenji določili vzgojo domoljubja, razširitev družbenih temeljev obrambe, zaščito in predstavljanje interesov poklicnih in upokojenih vojakov v skladu z zakonskimi zmožnostmi. Dogovorjeno je, da bosta obe združenji kot članici EUROMIL-a svoje delovanje gradili na načelih te mednarodne organizacije in pripomogli k organizaciji srečanj in izmenjavi izkušenj med vojaškimi združenji, ki delujejo na področju srednjeevropske regije. Ta naloga je bila že od samega začetka v ospredju, tako da so postopoma nastale nove povezave z vojaškimi združenji iz Avstrije, Švice, Italije, Češke, Slovaške, Nemčije in Poljske tako v okviru EUROMILA in GI – Gamingške pobude. Kasneje smo razširili krog sodelovanja še na države članice drugih mednarodnih združenj, kot so C.I.O.R, C.I.S.O.R., I.F.M.S, in drugim.

Zelo pomembna je opredelitev, da obe združenji podpirata izvedbo sporazumov, sklenjenih med obrambnima ministrstvom in vojaškimi organi vseh vlad. Dogovorjeno je tudi, da se enkrat letno izvedejo medsebojna informiranja o opravljenem delu, izkušnjah in nalogah v prihodnje. S tem v zvezi so predvidena vsakoletna informativna srečanja, enkrat na Madžarskem, naslednje leto v Sloveniji. Vsebina sporazuma je bila dobra podlaga za nadaljnjo uveljavitev odličnega sodelovanja na obmejnem območju. Pri tem se je izkazalo območno združenje slovenskih častnikov iz Lendave na čelu s takratnim predsednikom, majorjem Brankom Bratkovičem in sekretarjem Borisom Budinom. Pod njunim predanim vodstvom je bilo ustvarjeno izredno plodno in učinkovito sodelovanje med območnim združenjem ZSČ Lendava in BEOSZ-a iz Marcalija. Mnoge dejavnosti na obeh straneh meja z izvajanjem raznovrstnih vsebin vojaškostrokovnega in prijateljskega sodelovanja so ustvarile trdne odnose, ki trajajo že polnih 25 let.

OBMEJNO SODELOVANJE

Uradni začetek obmejnega sodelovanja sega v leto 1995, ko je združenje iz Marcalija poslalo pismo, v katerem se je predstavilo in povabilo območno združenje ZSČ Lendava k sodelovanju. Na prvem skupnem srečanju 22. avgusta 1995 v Marcaliju je bil med njima podpisan sporazum o medsebojnem sodelovanju. V njem so zastavljeni cilji skupnega sodelovanja. Predvidevali so izmenjavo izkušenj med združenji na vojaškostrokovnem področju, vzajemno spoznavanje in medsebojno spoštovanje tradicije in običajev obeh držav ter kulturnih vrednot. Velika pozornost je namenjena krepitvi prijateljstva med državama ter sklepanju in negovanju osebnih prijateljstev. Vse to se je uvel-

javilo v praksi na najboljši možen način. Vsakoletno sodelovanje na strokovnem področju se uresničuje z izmenjavo obiskov vojašnic in enot na Madžarskem in v Sloveniji ter ogledi nacionalnih in mednarodnih vojaških vaj na poligonih obeh držav.

Drugi cilj se uresničuje z organiziranimi skupinskimi obiski krajev in znamenitosti na obeh straneh meje, z udeležbo na praznovanjih in prireditvah ob kulturnih in zgodovinskih dogodkih. Našim članom se je močno vtisnil v spomin obisk Budimpešte z ogledom parlamenta in vojaškega muzeja, ogledi znamenitosti Kaposvára, Székesfehérvára, Veszpréma, Tapolce, Sümega, Kecela, ogledi vinogradov in kombinata v Balatonbogláru in drugih krajev na Madžarskem.

Prijatelji iz Marcalija ohranjajo v lepem spominu obiske pri nas v Sloveniji in ne bodo pozabili lepot Jadrana in Alp, obiska Ljubljane in našega državnega zbora, centra za zaščito in reševanje na Igu, spusta po Muri, obiska slovenskih mest na Jadranski obali, krajev ob Soči, muzeja v Kobaridu in mnogih drugih krajev od Prekmurja do Pirana. Naše sodelovanje temelji na prostovoljnem in enakopravnem odnosu brez vpliva politike. Zato so se med posamezniki naših združenj spletla prava tovariška prijateljstva.

25. OBLETNICA DELOVANJA ZDRUŽENJA BAJTÁRSI EGYESÜLET MARCALI

Zato ni naključje, da so 26. 9. 2015 svečano obeležili 20-letnico sodelovanja med združenjem Bajtársi Egyesület Marcali in Območnim združenjem slovenskih častnikov Lendava. Praznovanje je sovpadalo s 25-letnico delovanja BEOSZ-a, prireditve v Marcaliju pa so se udeležili visoki predstavniki civilnega, obrambnega in vojaškega življenja madžarske države. Udeležila sta se je tudi predsednik ZSČ, dr. Alojz Šteiner, in član predsedstva in regijski koordinator za Pomurje, štabni vodnik Jožef Vaupotič. Minister za obrambo Madžarske je z visokimi priznanji odlikoval pet članov OZSČ Lendava, predsednik ZSČ, generalmajor dr. Alojz Šteiner, pa je izročil dvema bivšima in sedanjemu predsedniku plaketo ZSČ za sodelovanje.

Na državni ravni oziroma na ravni zvez so skrbno načrtovane vsebine Sporazuma o sodelovanju v veljavi že ves čas od njegovega podpisa leta 1994 in kot take ponovno potrjene na delovnem srečanju med vodstvom obeh zvez 20. aprila 2018 v Lendavi, ko sta predsednik ZSČ generalmajor dr. Alojz Steiner in predsednik BEOSZ, generalpolkovnik Károly Hazuga, soglašala z nadaljnjim delom na tej osnovi. Pred tem je bila opravljena predstavitev delovanja posamezne zveze, članstva, njene organiziranosti v državi in po posameznih območjih. Izmenjani so bili pogledi in izkušnje sodelovanja z mednarodnimi organizacijami ter predstavljene oblike bilateralnega sodelovanja. General dr. Alojz Steiner je ob tej priložnosti kot pozitivno ocenil dolgoletno sodelovanje na ravni območnega združenja ZSČ iz Lendave in združenja BEOSZ iz Marcalija.

V razgibani vojaškostrokovni razpravi so bili izmenjani pogledi glede vprašanja naborništvu v novi obliki in modelih, uveljavljenih na Norveškem, Švedskem in tistih, ki slonijo na prostovoljstvu in samoizbiri. Obravnavana so bila še vprašanja o dolžnostih in pravicah rezervistov ter pripadnikov obeh zvez. Ob tej priložnosti je predsednik Pomurske regije, štabni vodnik Jožef

Vaupotič, predstavil organiziranost in delovanje ZSČ na tem območju, predsednik območnega združenja ZSČ Lendava, stotnik Robert Lenarčič, pa je predstavil aktualnosti iz delovanja.

BUDIMPEŠTA – 30. OBLETNICA BEOSZ-A

Na povabilo Madžarske državne **zveze veteranskih** – sotovariških združenj (Bajtársi Egyesületek Országos Szövetsége) se je skupna delegacija ZSČ (Zveze slovenskih častnikov) in **ZVVS (Zveze veteranov vojne za Slovenijo)** med 25. in 27. februarjem 2020 udeležila slovesnosti ob 30. obletnici ustanovitve.

Po prihodu slovenske delegacije, sestavljali sta jo delegaciji ZSČ in **ZVVS**, v Budimpešto – v njej so bili major (v pokojju) Ludvik Jonaš, generalmajor Ladislav Lipič (predsednik **ZVVS**), poročnik Štefan Kepe in avtor teh vrstic, polkovnik (v pokojju) Miha Butara – je sledila delovna večerja v vojaškem objektu Stefani Palace, na kateri so bili ob vodstvu BEOSZ-a in slovenskih predstavnikov prisotni še predstavniki prijateljskih organizacij iz Avstrije, Ukrajine, Slovaške, Srbije in Romunije. Naslednji dan so dopoldne v kulturnem centru Stefani Palace potekali večstranski pogovori med predstavniki BEOSZ-a in predstavniki iz drugih držav.

Ker se je generalmajorju Ladislavu Lipiču (sicer tudi nekdanji veleposlanik na Madžarskem) uspelo dogovoriti za sprejem na slovenski ambasadi, smo obšli kosilo in se napotili do ambasade. Sprejel nas je ambasador Republike Slovenije na Madžarskem dr. Robert Kokalj. Predstavil nam je aktualne vsebine odnosov med prijateljskima državama in se seznanil z vsebino našega delovanja. Odlično poznavanje teh odnosov s strani generala Lipiča je ustvarilo prijetne občutke. Ambasadorja dr. Kokalja smo seznanili z delovanjem svojih organizacij in povezavo z BEOSZ-om.

Gostitelj, predsednik BEOSZ-a generalpodpolkovnik Károly Hazuga, je na slavnostni večerji, na kateri se nam je pridružil tudi madžarski minister za obrambo, v nagovoru poudaril, da je lahko kot predsednik zveze v zadnjih štirih letih spoznal ogromno moč združenj za izgradnjo in razvoj skupnosti, sotovarištva, pomembnost medsebojne pomoči in razumevanja ter

nesebično pripravljenost pomagati sotovarišu. Ko se ozremo na preteklih trideset let, se pojavi pomembno vprašanje, kako še uspešneje delovati v prihodnosti. Nadalje je poudaril, da ni bilo preprosto dati odgovora na ta vprašanja v stalno spreminjajočem se družbenem, gospodarskem in vojaškopoličnem okolju ter v procesu preoblikovanja madžarskih obrambnih sil. To, da nam je uspelo, se odraža v obstoju zveze do danes in v obetavnem pogledu na prihodnost z željo na še novih 30 let uspešnega delovanja.

Prvi gost večera, obrambni minister Dr. Tibor Benkő, je predsedniku BEOSZ-a čestital ob visokem jubileju in mu zaželel uspešno vodenje zveze tudi v prihodnje ter mu predal plaketo ministristva. V svojem nagovoru je minister za obrambo pozdravil vse prisotne in med drugim navedel naslednje:

DAME IN GOSPODJE, SPOŠTOVANI TOVARIŠI,

obletnica je vedno priložnost, da se naredi postanek in se ozre nazaj, še posebej pa 30. obletnica tako uspešne državne organizacije, kot je vaša. Zvezo so ustanovili predstavniki 18 združenj, ki so leta 1990 ustanovili nacionalno združenje društev vojakov in sotovarišev. Zavezali so se, da bodo služili obrambi, tradiciji madžarske vojske, ohranjali vojaške spomenike in vojne grobove, združevali vojaško skupnost in nudili podporo in pomoč pomoči potrebnim tovarišem.

Tudi po 30 letih je zavezništvo ostalo zvesto svoji prvotni zavezi. Številke govorijo same zase: danes obstaja 78 združenj članov, štiri področne zveze in 40 nevladnih organizacij s skupaj približno 9000 člani.

Tovariš je beseda, ki je v imenu vaše organizacije. Razen v vojnah morda res nikoli ne obstaja velika potreba po druženju, po pozornosti do drugega, npr. druženju generacij vojakov, vendar je velik dar vojaškega življenja prav medsebojno prijateljstvo. Je še kdo drug poklican, da žrtvuje lastno življenje za svojo domovino, drug za drugega, če je to potrebno? Vojaška prisega se ne upokoji, zavezuje nas za vse življenje. To veste sami najbolje! Čeprav živimo v drugačni dobi in je vloga vojske v družbi – kot madžarskih obrambnih sil – drugačna, njena struktura in funkcije niso enake kot pred nekaj desetletji, vendar je vaša prisotnost še vedno odločilna.

Danes mladi možje sestavljajo vojsko prihodnosti in v njihovem imenu povem, da računamo tudi na vas. Razvoj madžarskih obrambnih sil je pomemben za vsakega državljana, vsa naša odgovornost je zaščititi dom. Na splošno je od ukinitve naborne službe odnos med družbo in vojsko oslabil, toda zavestno ga moramo krepiti in pri tem že lahko vidimo tudi rezultate svojih prizadevanj. Ugotavljamo, da madžarske obrambne sile pridobivajo vse večji ugled. Veste, velik je, tako da omogoča program posodobitve in razvoja obrambnih in oboroženih sil, madžarskim obrambnim silam omogoča soočanje z vojaškimi izzivi 21. stoletja.

Dragi slavljenici, za 30 let obstoja vaše zveze vam iskreno čestitam. Spodbujam vas, da nadaljujete z delom kot do sedaj! Želim si, da boste, tako kot do sedaj, tudi v prihodnje zavzeti zagovorniki, aktivni podporniki obrambe in boste še naprej učinkovito zastopali nacionalno zvezo društev vojakov – tovarišev! Naj os-

Od leve: major Ludvik Jonaš, polkovnik Miha Butara, veleposlanik dr. Roman Kokalj, generalmajor in veleposlanik Ladislav Lipič, poročnik Štefan Kepe

Od leve: polkovnik Miha Butara, minister za obrambo dr. Tibor Benkő in general major Ladislav Lipič

tanejo vezi, povezava med generacijami vojakov! Vaše delovanje pomeni pomemben prispevek za madžarske obrambne sile, za uspešno izvajanje njihovih nalog in za varnost Madžarske. Obrambni minister dr. Tibor Benkő se je v nadaljevanju večera seznanil z vsemi prisotnimi delegacijami in se z njimi zadržal v kratkih neformalnih pogovorih. Kar veliko časa je namenil tudi delegaciji ZVVS in ZSČ.

Na srečanju sem izkoristil priložnost, da se tudi uradno zahvalim predsedniku BEOSZ-a, generalpodpolkovniku Károlyju Hazugi za povabilo na ta dogodek. Opravičil sem odsotnost predsednika ZSČ, generalmajorja dr. Alojza Steinerja, in mu v njegovem ter svojem imenu čestital ob visokem jubileju, 30. obletnici delovanja BEOSZ-a, ter mu vročil knjigo ZSČ 25 let na braniku domovine s kratkim pojasnilom o našem medsebojnem sodelovanju. Predal sem mu spominsko plaketo ZSČ, izdano ob 25-letnici delovanja.

Z velikim zadovoljstvom sem predal spominsko plaketo ZSČ tudi nekdanjemu predsedniku BEOSZ-a, generalpodpolkovniku Józsefu Kelemenu, in se mu zahvalil za podporo in pomoč pri včlanitvi v polnopravno članstvo v EUROMIL, evropsko vojaško združenje, »davnega« leta 1994 v Lizboni na Portugalskem ter za odlično sodelovanje v preteklosti. Oba sva navezala razgovor tudi na podpis Sporazuma o medsebojnem sodelovanju med BEOSZ-om in ZSČ iz istega leta, ki je omogočil obojestransko sodelovanje med našima zvezama ter Območnim združenjem slovenskih častnikov Lendava in združenjem Bajtársi Egyesület Marcali, ki bosta letos slavili 25-letnico medsebojnega uspešnega sodelovanja.

Dan zatem smo se udeležili slavnostne proslave ob 30. obletnici BEOSZ-a v Stefani Palace v Budimpešti. Na njej so sodelovali predstavniki vseh združenj, delujočih v zvezi, in visoki gostje iz civilno-vojaškega življenja. Ob spominu na preteklost se je Károly Hazuga, upokojeni generalpolkovnik, predsednik BEOSZ-a, ustanoviteljem zahvalil za njihov trud pri preoblikovanju Madžar-

ske in madžarskih obrambnih sil, ki so branile njihove interese in tovariše. Kot je dejal, so oni tisti, ki so postavili odlične temelje, na katerih so lahko delovali v zadnjih tridesetih letih. »Naši predhodniki so želeli biti del nove dobe in sprememb, katerih namen je, da bodo služile namenu domoljubja, varovale madžarsko izročilo in interese svojih pripadnikov, hkrati pa ohranile politično nevtralnost in organizacijsko neodvisnost,« je dejal.

Ogledali smo si tudi film o 30-letnem delovanju zveze, v katerem so najpomembnejši akterji tega časa spregovorili o zgodovinskih razsežnostih svojega delovanja ter utrjevanja vloge in pomena BEOSZ-a v družbi. Slovesnost se je zaključila z virtuoznim programom Tiborja Ökrösa in njegove skupine, s katero nam je predstavil vrhunsko romsko glasbo.

Miha Butara

Predsednik BEOSZ-a generalpodpolkovnik Károly Hazuga (levo) in častni predsednik ZSČ polkovnik Miha Butara

Slavnostna seja ob 30. obletnici BEOSZ-a v Stefani Palace